

A SZERKESZTŐK ELŐSZAVA

A *Szemiotikai szövegtan* című periodikának 1991-től 2004-ig 16 tematikus kötete jelent meg, 2005-től pedig a sorozat egy-egy szerkesztője ad monografikus áttekintést a szövegtani kutatás általa művelt területéről. Így a 17. kötetben (2005) multimediális elemzéseiből VASS LÁSZLÓ készített rendszerezett válogatást *Poézis és piktúra* címmel, a 18. kötet (2007) PETŐFI S. JÁNOS tanulmányait tette közzé *Szövegkompozíció és jelentés* cím alatt, „Témák és megközelítések a szövegtani kutatásban” alcímmel.

A jelen kötet első fejezetében a *kettős szillogizmus* kifejezés két alaptanulmányban először 1991-ben jelent meg (BÉKÉSI 1991a 7–37, 1991b 41–61), s elvi alapvetését képezték a szerző akadémiai doktori értekezésének (BÉKÉSI 1991c). E dátumoknak az ad – később megismert – jelentőséget, hogy a *double syllogism* kifejezés angol nyelvű publikációkban is feltűnt, igaz, nem szemantikai-pragmatikai, hanem logikai megközelítésben (STON 1990/1996, DOLHENTY é.n.), illetőleg jogi szakszövegek számítógépes feldolgozásában (EDWARDS–AKROYD 1999).

Az értekezés védésére 1992 decemberében került sor. Az értékelés mindenekelőtt a téma látókörének kiszélesítését méltatta. Míg korábbi munkáiban a jelölt a koordinatív összefüggések, vagyis az ún. konstrukciótípusok explicit módjait kutatta (BÉKÉSI 1982, 1986), az értekezésben már ezen összefüggéseknek – PETŐFI S. JÁNOS TeSWeST-elméletére épülő (PETŐFI 1978) – implicit konstituenseit is bevonta vizsgálatába.

A témát részletező későbbi elemzések kötetnyi eredményeit – mivel a korábbiakban vizsgált újság- és esszészövegek mellett ekkorra már költői szövegrészletek is előtérbe kerültek – a *Tiszatáj* adta ki (BÉKÉSI 2001). Az azóta publikált felismerések egyrészt az alapfogalom értelmezését igyekeztek elmélyíteni, másrészt – ezzel együtt – alkalmazásának körét bővíteni.

A kettős szillogizmusnak mint egy sajátos szemantikai-pragmatikai kiindulászerkezetnek az alkalmazhatóságát számos kutató mérlegelte, méltatta és vitatta. Ezen írások egy része két születésnapjára kötötten együtt is tanulmányozható (R. MOLNÁR EMMA 1996, VASS LÁSZLÓ 2006). A Debreceni Egyetem nyelvtudományi doktori iskolájában kisebb-nagyobb mértékben két PhD-értekezés vette alapul (CSÜRY 2005. 40–72, KISSNÉ KOVÁCS KRISZTINA 2007. 19–25).

A jelen feldolgozás kiegészítő-rendszerező szándékkal készült, így nem csupán eddig meg nem jelent írásokat tartalmaz, hanem – részleteikben – megjelenteket is. Mindez nem teszi fölöslegessé az előző munkákat; különösen a *Jelentésszerkezetek interpretációs megközelítése* (1993) c. kötet több fejezetét, gazdag példaanyagát lesz érdemes a továbbiakban is fellapozni.

A fejezet végi angol nyelvű összefoglalás jórészt magyar nyelvű tanulmányok fordításai. Itteni közlésüket anyagi okok indokolják. Önálló kiadásukra nincs lehetőség, a kötetből kivett szeparátumként viszonylag önálló közleményként jelenhetnek meg. A kötetet záró – VASS LÁSZLÓ által szerkesztett – *Általános információk* című fejezetben a bibliográfiák, repertóriumok újabb adatait tanulmányozhatjuk.

Szeged, 2009. november 30.

P. S. J.
B. I.
V. L.